

Beszámoló az Élelmiszervizsgálati Közlemények XLIV. kötetéről

A korábbi évek gyakorlatának megfelelően az „Élelmiszervizsgálati Közlemények” című negyedéves szakfolyóirat 1998. évi négy száma, azaz a XLIV. kötet továbbra is a már megszokott formátumban, de összesen kevesebb, 256 oldalon jelent meg. Igyekeztünk korunk legégetőbb kérdéseire és kihívásaira összpontosítani figyelmünket (élelmiszerbiztonság, minőségbiztosítás, EU jogharmonizáció). Az előző évekhez képest valamelyest mérsékeljük a megjelentetett hirdetések és külföldi folyóiratszemplék terjedelmét is. Köszönet elsősorban a folyóirat kiadását támogató szponzoroknak, ezáltal nem kényszerültünk áremelés végrehajtására. Így előfizetőink eddig sem csekély táborát sikerült megtartanunk, sőt némileg még gyarapítani is. A megjelenés időpontjában előfordult kisebb mértékű csúszásokat – az anyagi nehézségeken túlmenően – részben a publikálásra beérkező hazai kéziratok számának további csökkenése okozta, ami ugyancsak hozzájárult az oldalszámban mért terjedelem már említett csökkentéséhez. Az viszont mindenképpen pozitív fejlemény, hogy a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium 1998-tól kezdve ismét támogatja szakfolyóiratunk kiadását.

Összességében véve a XLIV. kötet számaiban is igyekeztünk Olvasóink felé minél átfogóbb, naprakészebb és főleg a gyakorlati élethez közel álló ismeretanyagot közvetíteni. A hazai szaktekintélyek mellett sort kerítettünk néhány világhírű külföldi szakember (Nina Barylko-Pikielna, Erich Coduro és mások) magyar nyelvre lefordított anyagainak közreadására is, felhasználva elsősorban az „Európai Minőségi Hét Magyarországon, 1998” című rendezvénysorozat (1998. november 2–5., Budapest) keretén belül elhangzott, igen színvonalas előadások kéziratait.

A korábbi évek gyakorlatának megfelelően folytattuk a jelentős külföldi szakfolyóiratok figyelését (AOAC Journal, Inside Laboratory Management, Agric. Food Chem, Food Science stb.) és a legértékesebb publikációk kivonatos leközlését. Figyelemmel kísértük a hazai társlapokban (Élelmezési Ipar, Sütőipar, Konzervújság, Söripar stb.) megjelenő élelmiszeralitikai tárgyú cikkeket is, melyek címeit a „Hazai lapszemle” című figyelőben közöltük.

Múlt évi tevékenységünk rövid áttekintése előtt ismételten köszönetet kell mondanunk szaklapunk szponzorainak, annak a 21 – kiváló minőségbiztosítási rendszert működtető és a minőség ügye iránt mélyen elkötelezett – magyar élelmiszeripari vállalatnak, amelyek anyagi hozzájárulása nélkül az

„Élelmiszervizsgálati Közlemények” már hosszú ideje nem tudna megjelenni. Szakfolyóiratunk létét továbbra is a magyar élelmiszer-minőségügy és az élelmiszertudomány érdekében rendkívül sokat tevékenykedő 2 intézmény biztosítja, név szerint az Európai Minőségügyi Szervezet Magyar Nemzeti Bizottság (EOQ MNB) és a Központi Élelmiszeripari Kutató Intézet (KÉKI). A Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium támogatásának köszönhetően az elmúlt év végéig mind a 4 füzet időben megjelent.

Az 1998. évben összesen 20 nagyobb terjedelmű eredeti közlemény, illetve rövidebb lélegzetű beszámoló jelent meg, ami valamivel elmarad az elmúlt évek 20 fölött mozgó, illetve a 25-öt is elérő számától. A hazai szakcikkek túlnyomó többsége most is a hatóságoktól és a kutatóintézetektől, elsősorban az FVM, a KÉKI és az OÉTI munkatársaitól származik. A KÉKI keretén belül működő Élelmiszer Minőségügyi Információs Centrum (ÉLMINFO) továbbra is hasznos tevékenységet fejtett ki az Európai Unió-s csatlakozásunk előkészítését szolgáló információs anyagok és a magyar élelmiszerjoggal kapcsolatos érvényes előírások jegyzékének közzétételével.

Örvendetes tény, hogy a Kertészeti és Élelmiszeripari Egyetem, valamint a Budapesti Műszaki Egyetem, továbbá az élelmiszerellenőrző intézmények és a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium továbbra is publikált szakfolyóiratunkban. Igen figyelemre méltó a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztériummal egyre szorosabbá váló együttműködésünk. Ennek során még 1997-ben új állandó rovatot nyitottunk „Az Élelmiszertörvény és a Magyar Élelmiszerkönyv értelmezése” címmel. Az 1998-ban tovább bővülő rovatunk lehetővé tette, hogy a Magyar Élelmiszerkönyv Bizottság és a Titkárság egyes értelmezései, valamint az FVM illetékes Főosztályainak állásfoglalásai ezen az úton is eljuthassanak az érdeklődő minőségügyi szakemberekhez és a más területeken tevékenykedő előfizetőinkhez is.

Ha a tavalyi évben megjelent publikációk fentiekben röviden már körvonalazott összetételét számszerűen is jellemezni akarjuk, akkor – a szerzők munkahely szerinti megoszlását véve alapul – az alábbi eredményt kapjuk:

Főhatóság (FVM)	20 %
Élelmiszer-ellenőrző intézmények, hatóságok	15 %
Kutatóintézetek	10 %
Egyetemek, főiskolák	10 %
Élelmiszer-előállítók	0 %
Külföldi publikációk	25 %
Egyéb (beszámolók, ismertető, közlemények)	20 %

Az 1998. évi publikációk tartalmi szempontból a következők szerint csoportosíthatók:

- Folytatva a már jól bevált gyakorlatot, továbbra is kiemelt helyen foglalkoztunk az élelmiszerek minőségének és biztonságának kérdéseivel. Így például – akárcsak a korábbi években – most is publikáltuk az FVM Állategészségügyi és Élelmiszerellenőrzési Főosztály jelentését a hatósági élelmiszer-minőségellenőrzés 1997. évi tevékenységéről (2). Az FVM közleménye alapján ugyancsak összefoglaltuk az 1997. évi zöldség–gyümölcs export minőségellenőrzésének főbb eredményeit és megállapításait (3). Külön cikkben foglalkoztunk az új SQCCP, „Az Érzékszervi Minőség Kritikus Szabályozási Pontok” elnevezésű eljárással (4), amely az immár nagyobb múltra visszatekintő HACCP (Veszélyelemzés és a Kritikus Szabályozási Pontok) módszerrel együtt szervesen beleillik az élelmiszerek minőségbiztosításának új, még általánosabb koncepciójába.
- Ugyancsak a minőség általános témakörébe tartozik az a tanulmány (5), amelyben szerzőink megvizsgálták a Német Élelmiszerkönyvet és annak szerepét az EU tagállamok hatósági élelmiszerellenőrzésében. Ez a téma kiemelt figyelmet érdemel annál is inkább, mivel hasonló szerepet kell betöltenie a Magyar Élelmiszerkönyvnek (Codex Alimentarius Hungaricus) is.
- Az EOQ Magyar Nemzeti Bizottság, a Magyar Élelmiszerminősítő Társaság és a KÉKI – a Magyar Közösségi Agrármarketing Centrum támogatásával – 1998. március 19-én egynapos szakmai konferenciát rendezett a kiváló minőségű és a hagyományos különleges tulajdonságú élelmiszerek megfelelőségének tanúsításáról és az eredet megjelöléséről. Az elhangzott előadásokat és az azt követő vitát egy tanulmányban foglaltuk össze (6). Ehhez kapcsolódóan cikket közöltünk a mezőgazdasági javak és az élelmiszerek földrajzi jelölései és eredetmegnevezései védelméről szóló 2081/92. számú Tanácsi Rendelet végrehajtására vonatkozó német tapasztalatokról (7).
- Szaklapunk eddigi hagyományainak megfelelően 1998-ban is kiemelt figyelmet szenteltünk az élelmiszerszabályozás témakörének. Így az érdekeltek egyértelmű tájékoztatására – az előző évhez hasonlóan – ismét a magyar élelmiszerjoggal kapcsolatos érvényes előírások jegyzékét (8). Az FVM keretén belül működő Élelmiszerek EU Harmonizációs Munkacsoport munkatársa részletes leírást adott az élelmiszerszabályozás aktuális feladatairól az Európai Unióhoz való csatlakozás előtt (9). Két ízben – (10) és (11) – tájékoztattuk Olvasóinkat az Élelmiszer törvény és a Magyar Élelmiszerkönyv egyes rendelkezéseinek értelmezéséről.

- Nem kevésbé fontos, de magától értetődő elvárás az élelmiszerek biztonsága is, különös tekintettel a fogyasztók egészségének védelmére. A világ számos fejlett országában emberek betegedtek és haltak meg pl. az E. coli által fertőzött élelmiszerek fogyasztásától vagy a szalmonellózis következtében. Ilyen összefüggésben kiemelt fontosságot tulajdonítunk az MTA Élelmiszertudományi Komplex Bizottság 1998. június 12-én kiadott állásfoglalásának a szakmai hozzáértés fontosságáról az élelmiszerbiztonsági rendszerek megvalósítása és működtetése során. Az említett rövid állásfoglalást teljes terjedelmében leközlöttük (12). Felhasználva az 1998. novemberi rendezvényre beérkezett kiváló kéziratokat, tájékoztatást adtunk a budapesti FAO Közép-Kelet-Európai Regionális Hivatal tevékenységéről, valamint az élelmiszerbiztonság és -minőség nemzetközi perspektíváiról (13), bemutatta a Codex Alimentarius Főbizottság szervezeti felépítését, a világkereskedelemben jelenleg érvényesülő tendenciákat, továbbá a kockázatelemzési módszereket.
- Híven a szakfolyóirat fő profiljához, több szakcikkben is foglalkoztunk az élelmiszerek különféle vizsgálati módszereivel. Így többek között ismertettük a gabonafélék csírázottságának meghatározására szolgáló vizsgálati módszereket (14), valamint a besugárzás hatására zsírsavakból keletkező 2-alkil-ciklobutanonok kimutatását (15). Leközlöttük továbbá az MTA Kémiai Tudományok Osztálya által 1998. február 27-én „Kémia és Táplálkozás” témakörben tartott ankéton elhangzott előadások kivonatait az élelmiszerkémia és az analitikai módszerek szerepéről a modern táplálkozástudományban (16).
- Napjainkban egyre nagyobb jelentőségre tesz szert a minőségbiztosítással integrált környezetvédelem, illetve a Környezetközpontú Irányítási Rendszer. Alkalmazkodva a változásokhoz és Olvasóink ilyen irányú információs igényeit kielégítendő, neves külföldi szerző tollából tanulmányt közöltünk a fogyasztói elvárások és a környezetvédelem kapcsolatáról, elsősorban a zöldség- és gyümölcsfélék vonatkozásában (17).
- A korszerű táplálkozás iránti, egyre növekvő igénynek eleget téve részletes tanulmányt közöltünk a szívre egészséges tápanyag-összetételű élelmiszerek tanúsító védjegyének kritériumrendszeréről élelmiszerfőcsoportok szerinti bontásban, valamint az újszerű tápérték jelölésről (18).
- Beszámoltunk „Az Adalékanyagok felhasználásának új szabályai” című szakmai továbbképző rendezvényről (19), és közzétettünk egy

állásfoglalást az adalékanyagok szabályzásával és helyes felhasználásával kapcsolatosan(20).

A korábbi évek gyakorlatának megfelelően a szakmai publikációkat az 1998. évi füzetekben is különböző hasznos információs anyagok egészítették ki, melyek közül legnagyobb terjedelemben az Élelmiszer Minőségügyi Információs Centrum híryanagjai jelentek meg. Továbbra is igyekeztünk közzétenni elsősorban a külföldi élelmiszer-minőség-szabályozás eseményeiről készült válogatásunkat „A világ élelmiszerszabályozásának hírei” (World Food Regulation Review) című havi közlöny alapján. Ezt egészítették ki a külföldi élelmiszeranalitikai szakfolyóiratokból átvett publikációk rövid magyar nyelvű tömörítvényei (Külföldi lapszemle).

Folytatva az eddigi, jól bevált gyakorlatot, szaklapunk minden számában a helyszín, az időpont és a rendező szerv feltüntetésével részletes Rendezvénynaptárt is közzé tettünk olyan hazai és külföldi eseményekről, amelyek az élelmiszerek minősítésével és ellenőrzésével foglalkozó szakemberek érdeklődésére számot tarthatnak.

Az Élelmiszervizsgálati Közlemények egyes számaiban néhány egész oldalas szakmai hirdetést is megjelentettünk a következő információs szolgáltatásokról:

- A KÉKI-ÉLMINFO tulajdonát képező „Élelmiszeripari minőségi előírások EU adatbankja”, amely a következő számítógépes adatbázisokat foglalja magában: 1.) CELEX – az EU teljes érvényes jogi szabályozásának angol nyelvű változata, 2.) FSTA (Élelmiszertudományi és Technológiai Kivonatok) – a témában megjelent publikációk tárháza, végül 3.) IngrID (Élelmiszeripari alap- és adalékanyagok) – a gyártók, a forgalmazók és a szállítók részletes adatai.
- Közöltük a BME Vegyészmérnöki Kar Biokémiai és Élelmiszertechnológiai Tanszék felhívását az általa szervezett élelmiszerminősítő szakmérnökképzésen, illetve egyéb szakmai továbbképző tanfolyamokon való részvételre.
- A MÉTE a BME Biokémiai és Élelmiszertechnológiai Tanszékével, valamint a Magyar Kémikusok Egyesületével közösen szervezi meg 1999. szeptember 22–24. között „A funkcionális élelmiszerek – új kihívás az élelmiszerkémikusok számára” című nemzetközi konferenciát, amelyről szintén többször tettünk közzé hirdetést.
- Emellett minden számunkban helyet biztosítottunk olyan cégek (pl. UNICAM, FALKO, LOCK) egész oldalas hirdetéseinek, amelyek a legmodernebb kézi refraktométerekre, fémdetektorokra és töltőtömeg-

ellenőrző készülékekre, továbbá más analitikai műszerekre hívják fel a magyar szakemberek figyelmét. Ezek közül külön említendő az a veszprémi HUNGAROPAAR Kft. által forgalmazott műszer, amely lehetővé teszi a CO₂ / O₂ arány mérését a módosított atmoszférájú fóliázott termékekben.

Végezetül megragadjuk az alkalmat, hogy ezúton is a hazai szakemberek szíves figyelmébe ajánljuk az Élelmiszervizsgálati Közlemények által biztosított publikálási és szakmai hirdetési lehetőségeket. Az elmúlt évi összefoglalóban már jeleztük, hogy a folyóiratban megjelent értékes eredeti közleményeket több nagy külföldi referáló intézmény is figyelemmel kíséri, feldolgozza és tömörített formában közzéteszi. Ez a tény és a 800 előfizetői számot elérő hazai olvasótábor különösen vonzóvá tehetik az Élelmiszervizsgálati Közlemények című szakfolyóiratban történő publikálást.

Molnár Pál

Irodalom

1. Molnár P.: ÉVIK **44** (1998) 1, 3–8
2. Székely K.: ÉVIK **44** (1998) 1, 9–27
3. Németh L.: ÉVIK **44** (1998) 3, 142–150
4. Barylko-Pikielna N.: ÉVIK **44** (1998) 1, 28–37
5. Coduro E. és Molnár P.: ÉVIK **44** (1998) 3, 131–141
6. Molnár P. és Várkonyi G.: ÉVIK **44** (1998) 3, 154–172
7. Wichard, J.C.: ÉVIK **44** (1998) 4, 226–235
8. ÉVIK **44** (1998) 1, 44–52
9. Bánáti D.: ÉVIK **44** (1998) 2, 82–92
10. Ősz Cs.-né: ÉVIK **44** (1998) 2, 105–117
11. Ősz Cs.-né: ÉVIK **44** (1998) 4, 244–250
12. MTA ÉKB: ÉVIK **44** (1998) 3, 151–153
13. Canon M.: ÉVIK **44** (1998) 4, 195–210
14. Salgó A. és mtsai: ÉVIK **44** (1998) 2, 67–74
15. Horvatovich P. és Farkas J.: ÉVIK **44** (1998) 2, 75–81
16. Molnár P.: ÉVIK **44** (1998) 1, 38–43
17. Bruynseels G.: ÉVIK **44** (1998) 2, 93–101
18. Gaál Ö. és mtsai: ÉVIK **44** (1998) 4, 211–225
19. Molnár P. és Komáromy A.-né: ÉVIK **44** (1998) 4, 236–243
20. Sohár P.-né: ÉVIK **44** (1998) 2, 102–104